

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ МЕТОДІВ ОЦІНКИ ВИБУТТЯ ЗАПАСІВ

Мурашко В.С., Литвин Т.А., студенти,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка*

Запаси в бухгалтерському обліку оцінюються при їх вибутті (у виробництво, продаж, інше вибуття) з використанням одного з наступних широко розповсюджених методів, кожний з яких ґрунтується на різних пропозиціях про рух вартості:

- метод суцільної ідентифікації (метод конкретної ідентифікації, метод специфічної ідентифікації, метод ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів);
- метод середньої вартості (метод середньозваженої собівартості);
- метод оцінки запасів за цінами перших покупок – FIFO (метод собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО));
- метод оцінки запасів за цінами останніх покупок – LIFO (метод собівартості останніх за часом надходження запасів (ЛІФО)).

Крім значного впливу різних методів оцінки запасів при їх вибутті на величину чистого прибутку, слід розуміти, що кожен метод має свої переваги та недоліки. Тому ні один з них не може розглядатися як найкращий і досконалий. Вибір методу оцінки залежить від його впливу на баланс, звіт про прибутки, податку на прибуток і рішень, які приймаються керівництвом підприємства. Аналіз літературних джерел дав можливість виділити основні переваги і недоліки методів оцінки вибуття запасів (табл. 1).

Отже, бухгалтери повинні зважено підходити до вибору методу оцінки запасів при їх вибутті, адже, з одного боку, вони відповідають за точність визначення прибутку, що підлягає оподаткуванню, а з іншого – є бажання зменшити податок на прибуток.

* Науковий керівник – Маренич Т.Г., д.е.н., професор

Таблиця 1

Переваги і недоліки методів оцінки вибуття запасів*

Назва методу	Сфера застосування	Переваги	Недоліки
1	2	3	4
Метод суцільної ідентифікації	При придбанні та продажу одиниць продукції, які мають значну вартість (автомобілі, ювелірні вироби та ін.)	Зручність в деяких випадках	Важко прослідкувати придбання і реалізацію конкретних товарних одиниць. Якщо фірма займається придбанням або реалізацією однорідних товарів, визначити, які товари вже реалізовані, а які ні, можна зі значною умовністю
Метод середньої вартості	Використовується різними підприємствами	Вартість запасів на кінець періода враховує всі ціни, за якими придбавались товари протягом звітного періоду, тим самим згладжується ріст і зниження цін	Необхідно більше уваги приділяти останнім в часі цінам, так як вони більш доречні в оцінці доходу і при прийнятті управлінських рішень

Продовження табл. 1

1	2	3	4
Метод FIFO	Використовується різними підприємствами	Дає найбільш високий з можливих рівень чистого прибутку	Збільшує вплив циклу економічного розвитку на показник доходу
Метод LIFO	Використовується різними підприємствами. В деяких країнах заборонено	Згладжується вплив циклу економічного розвитку на показник доходу. Створює для підприємства приховані резерви	Оцінка запасів часто не співпадає з реальною вартістю запасів

*Складено автором на основі [1-5]

Вибір того чи іншого методу оцінки слід обов'язково закріпити в наказі про облікову політику підприємства.

Література.

1. Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях: [Підручник]. / За ред. В.Я. Амбросова.- 2-е вид., допов. і перероб. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 896 с.

2. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі. [Практичний посібник]. / С.Ф.Голов, В.М. Костюченко – К.: Лібра, 2001. – 840 с.

3. Беленкова М.І. Облік у зарубіжних країнах: [навч. посібник] / Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва. / М.І. Беленкова, С.І. Василішин – Х.: Вид-во «Діса плюс», 2017. – 224 с.

4. Нидлз Б. Принципы бухгалтерского учета / Б. Нидлз, Х. Андерсон, Д. Колдуэлл: Пер. с англ. / Под ред. Я.В. Соколова. – 2-е изд., стереотип. – М.: Финансы и статистика, 2004. – 496 с.

6. Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік у схемах і таблицях: [навч. посібник] / Т.Г. Маренич, О.В. Гаврильченко. – В 2-х частинах. Ч.2. – Харків: «Міськдрук», 2019. – 335 с.